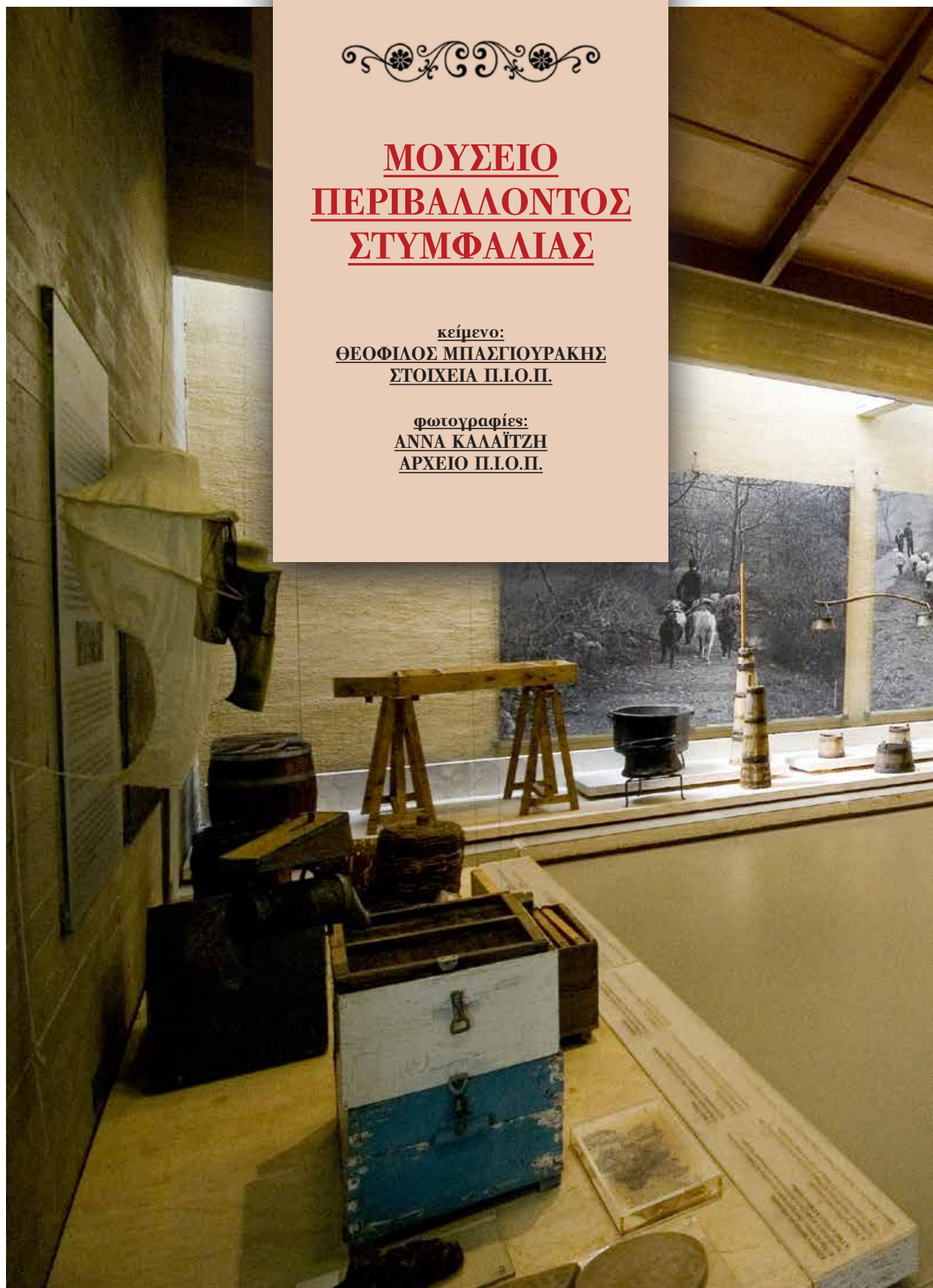

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΥΜΦΑΛΙΑΣ

κείμενο:
ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ Π.Ι.Ο.Π.

φωτογραφίες:
ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ
ΑΡΧΕΙΟ Π.Ι.Ο.Π.

-Σ' εκείνον εκεί τον λόφο πρόκειται να δημιουργήσει η Τράπεζα Πειραιώς το Μουσείο της για την Στυμφαλία, μας λέει ένας ντόπιος.

Χειμώνας του 2004. Βρισκόμαστε στο χωριό **Κιόνια**, στο κέντρο περίπου του οροπεδίου της Στυμφαλίας. Ο αντικρινός λοφίσκος, που κατά τον ντόπιο θα φιλοξενήσει το Μουσείο, έχει θέα πανοραμική, στη λίμνη της Στυμφαλίας και στα χιονισμένα βουνά.

Οκτώ χρόνια μετά, τον χειμώνα του 2012, είναι και πάλι χιονισμένη η Στυμφαλία. Τούτη τη φορά όμως, στην κορυφή του λόφου υπάρχει κάτι ακόμα. Είναι οι εκπληκτικές κτιριακές εγκαταστάσεις του **Μουσείου Περιβάλλοντος Στυμφαλίας. Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς** τήρησε την δέσμευσή του: Από τις **5 Ιουνίου του 2010**, το έβδομο κατά σειρά μέλος του Δικτύου των Μουσείων του, έχει ανοίξει τις πύλες του στο κοινό.

Πριν μπούμε στο εσωτερικό, παρατηρούμε για λίγο την εξωτερική όψη του κτιρίου. Βασικό στοιχείο σχεδιασμού του είναι η ίδια η λίμνη, που καταλαμβάνει λίγο χαμηλότερα όλο το νότιο-νοτιοανατολικό τμήμα του οροπεδίου της Στυμφαλίας. Έτσι όπως προβάλλει διακριτικά το κτίριο από το επικλινές έδαφος, δηλώνει με γοητευτικό τρόπο την παρουσία του, ως σημείο υποδοχής του επισκέπτη. Εκτός από τα φυσικά υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του, αξιοποιήθηκαν για τον σχεδιασμό του μερικά σημαντικά θετικά στοιχεία του τοπικού κλίματος, όπως οι δροσεροί άνεμοι για την φυσική ψύξη, καθώς και η ηλιακή ενέργεια για την την περίοδο του χειμώνα.

Γι' αυτά τα κατασκευαστικά του χαρακτηριστικά το κτίριο τιμήθηκε με ειδική μνεία στα **Βραβεία Αρχιτεκτονικής 2008** του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής

και συμπεριλήφθηκε στην έκδοση **The Phaedon Atlas of 2! St Century World Architecture**.

Ποια είναι όμως η Στυμφαλία; Είναι ένα κλειστό μακρόστενο οροπέδιο στα νότια της ορεινής Κορινθίας με μέσο υψόμετρο 600 περίπου μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Είναι κυρίως γνωστή από τους άθλους του Ηρακλή, που αντιμετώπισε εκεί και εξολόθρευσε τις Στυμφαλίδες όρνιθες, μυθικά τέρατα που λυμαίνονταν την περιοχή.

Το οροπέδιο της Στυμφαλίας περιβάλλεται από τους ορεινούς όγκους της Ζήρειας, ή Κυλλήνης, του Ολίγυρτου, του Μαυροβουνίου και του Γαβριά. Η υδατική της λεκάνη θεωρείται η μεγαλύτερη της Πελοποννήσου και αποτελεί τον νοτιότερο ορεινό υδροβιότοπο των Βαλκανίων. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο πλούσιος οργανικός κόσμος της λίμνης, καθώς και οι υπόγειοι και ορατοί δρόμοι μέσω των οποίων κυκλοφορεί το νερό. Η οικολογική αξία της περιοχής, με εστίαση στην υδατική λεκάνη και τα πλούσια δάση της, επιβεβαιώνεται και από την ένταξή της στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών **NATURA 2000**.

Ωστόσο, από τα μυθικά χρόνια μέχρι σήμερα πολλοί κίνδυνοι ελλοχεύουν για το οικοσύστημα και το περιβάλλον της Στυμφαλίας. Ο ρόλος του Μουσείου λοιπόν είναι πολλαπλός: αφ' ενός να επιστήμει την αξία του οικοσυστήματος και τους κινδύνους της ανθρώπινης παρέμβασης σ' αυτό. Αφ' ετέρου έχει σκοπό να καταδείξει την αλληλεξάρτηση ανθρώπου και φύσης, καθώς και την αρμονική συνύπαρξή τους στην λεκάνη της Στυμφαλίας. Έτσι η μόνιμη έκθεση του μουσείου

Σ' όλη τη διάρκεια αυτής της διαδρομής μας από ενότητα σε ενότητα, το περιβάλλον της λίμνης «εισβάλλει» κυριολεκτικά στο χώρο του Μουσείου μέσα από τα μεγάλα ανοίγματα του κτιρίου.

στοχεύει να ευαισθητοποιήσει οικολογικά το κοινό και με την πληθώρα του φωτογραφικού υλικού, των πληροφοριών και των εκθεμάτων, να διασώσει τη γνώση μας για την παραδοσιακή τεχνολογία της περιοχής.

Όλοι αυτοί οι στόχοι είναι άμεσα ορατοί στον τρόπο με τον οποίο έχει γίνει ο συνολικός σχεδιασμός των εκθεμάτων του Μουσείου. Από την πρώτη στιγμή, με τα θαυμάσια Βίντεο που έχουν δημιουργηθεί, ξεκινάμε την συναρπαστική γνωριμία με το περιβάλλον της Στυμφαλίας. Στην πρώτη ενότητα, με κινούμενες μακέτες και πολυμεσικές εφαρμογές τριών διαστάσεων, εξοικειωνόμαστε με τον τρόπο σχηματισμού των πετρωμάτων, των υδατικών λεκανών και την εν γένει γεωμορφολογία

της περιοχής. Γνωρίζουμε επίσης τα είδη των φυτών και των ζώων, που ενδημούν στους βιότοπους της λίμνης και του βουνού. Σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή, από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, με πρωτότυπο αρχαιολογικό υλικό και ευρήματα από τις ανασκαφές της **Αρχαίας Στυμφάλου**, που παραχωρήθηκαν από την ΔΖ' Εφορεία Προϊστορικών Κλασικών Αρχαιοτήτων και το Καναδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Εξαιρετικά θεαματικά με τρισδιάστατες αναπαραστάσεις, είναι τα κτίρια της Αρχαίας Στυμφάλου αλλά και το περίφημο **Αδριάνειο Υδραγωγείο**. Υπήρξε έργο μοναδικό για την εποχή του, τόσο σε σύλληψη όσο και σε κατασκευή αφού, μετά από συνολική διαδρομή **85** περίπου

Αντικείμενα τοποθετημένα με τρόπο ώστε να φανερώνεται η χρήση και η λειτουργία τους δημιουργούν ρεαλιστικά σκηνικά, από τα οποία λείπει μόνον ο άνθρωπος ή τα απαραίτητα ζωντανά.

χιλιόμετρων, ύδρευε την αρχαία πόλη της Κορίνθου.

Τα πρώτα συναρπαστικά **7'03''** με τις εκπληκτικές αναπαραστάσεις του **«Αδριάνειου Υδραγωγείου»** διαδέχονται τα πανέμορφα βίντεο με τα **«Πουλιά της Στυμφαλίας»** για **3'**, με την **«Παρατήρηση Πουλιών»** για **4'31''**, την **«Ψηφιακή Περιήγηση από την Αρχαιότητα ως τον Μεσαίωνα»** για **6'28''** την **«Κατοίκηση στη Στυμφαλία»** για **4'28''**, το **«Ψάρεμα»** για **3'59''**

Σ' όλη τη διάρκεια αυτής της διαδρομής μας από ενότητα σε ενότητα, το περιβάλλον της λίμνης «εισβάλλει» κυριολεκτικά στο χώρο του Μουσείου μέσα από τα μεγάλα ανοίγματα του κτιρίου. Εξάλλου, κάποια από τα πολλά είδη πουλιών που

γνωρίσαμε ήδη μέσω οπτικοακουστικού υλικού, έχουμε την δυνατότητα να θαυμάσουμε ζωντανά, παρατηρώντας τα από τον εξώστη του Μουσείου με τα ειδικά τηλεσκόπια, που είναι προσανατολισμένα στην υδατική επιφάνεια και τους καλάμιωνες της λίμνης.

Στην δεύτερη ενότητα έχουμε την δυνατότητα να γνωρίσουμε τα παραδοσιακά επαγγέλματα που αναπτύχθηκαν στη λίμνη και στο βουνό. Η τομή της λίμνης, μια ειδική κατασκευή που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στον ελλαδικό χώρο, μας δίνει την ευκαιρία να δούμε ζωντανά τα είδη ψαριών και φυτών της λίμνης, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στις ανθρώπινες δραστηριότητες στη λίμνη: το ψάρεμα και το κυνήγι. Πάμπολλα

παραδοσιακά εργαλεία και αντικείμενα, που γενναϊόδωρα παραχωρήθηκαν από κατοίκους της Στυμφαλίας, μας ενημερώνουν για τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείτο η καλλιέργεια των σιτηρών, η αμπελοργία, η κτηνοτροφία-τυροκομία, η μελισσοκομία.

Αντικείμενα τοποθετημένα με τρόπο ώστε να φανερώνεται η χρήση και η λειτουργία τους δημιουργούν ρεαλιστικά σκηνικά, από τα οποία λείπει μόνον ο άνθρωπος ή τα απαραίτητα ζωντανά. Αλλά ακόμη και τότε, ο ήχος του βελάσματος των προβάτων ή το βουητό των μελισσών από τα ντοκυμαντάρη που γυρίστηκαν στην περιοχή, μαρτυρούν με τον πιο παραστατικό τρόπο την παρουσία της ζωής. Με τον τρόπο αυτό ολόκληρη η έκθεση αναπτύσσεται γύρω από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λίμνης και του περιβάλλοντος

ειδικότερα, αποδεικνύοντάς μας κάτι που φαίνεται να έχουμε ξεχάσει: ότι το περιβάλλον ορίζει τον τρόπο ζωής των έμβιων όντων και ότι σ' αυτό πρέπει να προσαρμόζεται και ο άνθρωπος.

Τουλάχιστον 45' λεπτά διαρκεί το εντυπωσιακό μας ταξίδι στον χώρο και στο χρόνο, στους μύθους και στην σύγχρονη πραγματικότητα της Λίμνης Στυμφαλίας. Μα και περισσότερο αν διαρκούσε αυτό το ταξίδι, πάλι ευπρόσδεκτο θα ήταν.

Ολοκληρώνοντας την περιήγησή μας θεωρούμε απαραίτητη μια χαλάρωση στον κομψό χώρο του lobby, με την υπέροχη θέα στη λίμνη και στ' αντικρινά βουνά. Εδώ παράλληλα λειτουργεί καιπωλητήριο με ποικίλα και εξαιρετικής ποιότητας αναμνηστικά. Στο Μουσείο επίσης λειτουργεί και Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων, που δίνει την δυνατότητα εκπόνησης

εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ανάπτυξης δράσεων πολιτισμού, με την φιλοξενία περιοδικών εκθέσεων και την διοργάνωση εκδηλώσεων. Ήδη μέσα στο πλαίσιο της διοργάνωσης πολιτιστικών δράσεων στα Μουσεία του Δικτύου Μουσείων Π.Ι.Ο.Π, πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2012 Έκθεση Φωτογραφίας

και Σεμινάριο με τίτλο «Εισαγωγή στην Καλλιτεχνική Φωτογραφία». Εισηγητής ήταν ο γνωστός φωτογράφος, δάσκαλος και θεωρητικός της φωτογραφίας, **Πλάτων Ριβέλλης**. Η έκθεση φωτογραφίας θα παραμείνει στο Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας ως τη Δευτέρα **4 Ιουνίου 2012**.

Βασικά στοιχεία για το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (Π.Ι.Ο.Π) και το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας.

Το ΠΙΟΠ είναι ένα Κοινωνικό Ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που υλοποιεί δράσεις σχετικές με τον πολιτισμό. Καταστατικός σκοπός του είναι η διάσωση της παραδοσιακής τεχνολογίας της χώρας και της βιομηχανικής της κληρονομιάς.

Προς το σκοπό αυτό έχει ιδρύσει ένα Δίκτυο Μουσείων, που μέχρι σήμερα αριθμεί επτά ενεργά μουσεία, διάσπαρτα σε διάφορα σημεία της Ελλάδας. Σ' αυτούς τους χώρους, πέραν των μονίμων εκθέσεων, λαμβάνουν χώρα ποικίλες δράσεις πολιτισμού, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στο Δίκτυο Μουσείων

ΠΙΟΠ περιλαμβάνονται το **Μουσείο Μετάξης** στο Σουφλί, το **Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης** στην Δημητσάνα, το **Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού** στην Σπάρτη, το **Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου** στην Αγία Παρασκευή Λέσβου, το **Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Τσαλαπάτα** στο Βόλο, το **Μουσείο Μαρμαροτεχνίας** στον Πύργο Τήνου, το **Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας**. Έχει ήδη ξεκινήσει η υλοποίηση των ενταγμένων στο ΕΣΠΑ 2007-2013 **Μουσείων Αργυροτεχνίας** στα Γιάννενα και **Μαστίχας Χίου** στο Πυργί Χίου.

Ειδικότερα ως προς το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, το ΠΙΟΠ έχει την ευθύνη της λειτουργίας και χρηματοδότησής του για τα επόμενα 50 χρόνια. Στεγάζεται σε κτίριο που σχεδιάστηκε και οικοδομήθηκε για τους

σκοπούς του μουσείου, σε έκταση που παραχωρήθηκε από το Δασαρχείο Στυμφαλίας. Το έργο εντάχθηκε στο Π.Ε.Π Πελοποννήσου 2000-2006 και χρηματοδοτήθηκε από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με την αρωγή της Τράπεζας Πειραιώς.

Θα έπρεπε επίσης να σημειώσουμε, ότι το Μουσείο είναι προσβάσιμο σε άτομα με αναπηρία, ενώ η παράλληλη χρήση της Αγγλικής γλώσσας παρέχει την δυνατότητα της πλήρους κατανόησης των πληροφοριών και εκθεμάτων και από τους ξένους επισκέπτες.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση ομάδων επισκεπτών, είναι σκόπιμο να υπάρχει προσυνηννόηση με το Μουσείο. Για τον εμπλουτισμό μάλιστα της εμπειρίας των σχολικών επισκέψεων, μπορεί να αποσταλεί δωρεάν εκπαιδευτικό υλικό για την προετοιμασία των συνοδών παιδαγωγών, μετά από σχετική αίτηση στο τηλέφωνο: **210 3256939**

Επίσης επιτρέπεται η ερασιτεχνική φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση. Η

επαγγελματική φωτογράφιση ή κινηματογράφιση επιτρέπεται μόνον με ειδική άδεια από το ΠΙΟΠ στο τηλ.: **210 3256923**

Ημέρες και ώρες λειτουργίας:

α) Από **1/3 - 15/10** Καθημερινά (εκτός Τρίτης) από τις 10 πμ. έως τις 6 μμ.

β) Από **16/10 -28/2** Καθημερινά (εκτός Τρίτης) από 10 πμ. έως τις 5 μμ.

Το Μουσείο παραμένει κλειστό κατά τις ακόλουθες αργίες: 1 Ιανουαρίου, Μ. Παρασκευή (μέχρι τις 12:00 μμ.) Κυριακή του Πάσχα, 1 Μαΐου, 14 Σεπτεμβρίου (τοπική γιορτή), 15 Αυγούστου, 25 και 26 Δεκεμβρίου

Αποστάσεις Στυμφαλίας:

Από Κιάτο: 38 χλμ.

Κόρινθο: 64 χλμ

Τρίπολη: 67 χλμ.

Αθήνα: 143 χλμ.

Θεσσαλονίκη: 632 χλμ.

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (Π.Ι.Ο.Π.) είναι κοινωφελές ίδρυμα μη-κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο με Πρόεδρο την κυρία **Σοφία Στάικου**.

Η Τράπεζα Πειραιώς, βάσει του καταστατικού του Ιδρύματος, εξασφαλίζει τα λειτουργικά έξοδα αλλά και σημαντική

επιχορήγηση για την πραγματοποίηση του έργου του.

Το Π.Ι.Ο.Π. συνεργάζεται αποτελεσματικά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Υπουργείο Πολιτισμού και τις Περιφέρειες της χώρας για τη δημιουργία δικτύου θεματικών μουσείων. Με την αρωγή της Τράπεζας Πειραιώς αλλά και ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις το Δίκτυο Μουσείων αναπτύσσεται διαρκώς και μεταφέρει στην ελληνική περιφέρεια πολιτιστικές δραστηριότητες υψηλών προδιαγραφών.

Ζωγραφιές μαθητών από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Παιχνίδια μυστικά στις λίμνες τα νερά", που διεξήχθη στο πλαίσιο της δράσης "Περιβάλλον και πολιτισμός 2011 - φωνές νερού μυριάδες". Φωτ. Αρχείο ΠΙΟΠ.

Το Ίδρυμα είναι στελεχωμένο με άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό 35 ατόμων στις κεντρικές του υπηρεσίες και 25 ατόμων στο Δίκτυο Μουσείων όλης της χώρας. Γενική Διευθύντρια του Ίδρυματος είναι η κ. **Ασπασία Λούβη**, δρ. Βυζαντινολόγος.

Μια από τις σημαντικότερες υπηρεσίες του Ίδρυματος είναι η **Υπηρεσία Εκδόσεων**. Κύριος στόχος της είναι η συμπλήρωση του κενού έρευνας που υπάρχει στην Ελλάδα στον τομέα της ιστορίας της τεχνολογίας και της βιομηχανικής αρχαιολογίας.

Πολιτισμικοί Οδηγοί, Πρακτικά Συνεδρίων, επανέκδοση δυσεύρετων παλαιών εκδόσεων και ακόμη Δελτία Τεχνολογίας, Εκπαιδευτικοί Φάκελοι αλλά και Παραμύθια περιλαμβάνονται στην πλουσιότετη θεματολογία των εκδόσεων του Ίδρυματος.

Μια επίσκεψη στην ιστοσελίδα του Ίδρυματος, **www.pioip.gr**, μπορεί ν' αποκαλύψει έναν αληθινό θησαυρό γνώσεων, με θέματα πολυδιάστατου ενδιαφέροντος, για μια μεγάλη γκάμα ερευνητών και αναγνωστών.

"Βάρκα ξύλινη με επίπεδο πυθμένα και ελαφρώς ανασηκωμένη κουπασιτή. Όπως σε όλες τις λίμνες με ρηχά νερά, ο βαρκάρης χρησιμοποιούσε μακρύ ξύλο (μονόξυλο ή τέμπλα), για να κρατάει αντίσταση στον πυθμένα και να ελίσσεται ανάμεσα στους καλαμώνες". Δωρεά οικογένειας Σπύρου Γκουβάτσου, φωτ. Βασίλης Καραβασιλόγλου - Φωτ. Αρχείο ΠΙΟΠ

"Τσαρούχια από δέρμα γουρουνιού, τμήμα της θερινής ενδυμασίας των ανδρών". Δωρεά Γεωργίου Δουγένη, φωτ. Βασίλης Καραβασιλόγλου - Φωτ. Αρχείο ΠΙΟΠ